

Raibə Məmmədbağır qızı CƏFƏROVA, i.f.d., dos.

Fərid Bayram oğlu MUSAYEV

Azərbaycan Texnologiya Universitetinin magistrantı

E-mail: feridmusayev483@gmail.com

MENECMENTİN FORMALAŞMASI VƏ İNKİŞAFINA NƏZƏRİ METODOLOJİ YANAŞMA

Xülasə

İdarəetmənin çox qədim olmasına baxmayaraq, o bir elm, təsərrüfatçılıq və tədqiqat sahəsi kimi nisbətən yenidir. Menecment sərbəst elm və fəaliyyət sahəsi kimi XX əsrin əvvəllərində özünü təsdiq etmişdir.

Tədqiqatın məqsədi – nəzərdə tutulan qədər mənfəət əldə etmək üçün, firmanın fəaliyyətini bazarın tələb və təklifini, həmçinin konkret istehlakçının tələbatını ödəyə biləcək əmtəələrin istehsalına yönəltmək;

Tədqiqatın nəticələri– idarəetmə əməkdaşlarının əməyinin səmərəsini yüksəltmək məqsədilə onun avtomatlaşdırılması və mexanikləşdirilməsi səviyyəsini yüksəltmək;

Tədqiqatın metodologiyası- “Metod” yunan sözü olub, “üsul” deməkdir. Bütün elmlərdə olduğu kimi idarəetmə elminin də metodları vardır.

Açar sözlər : maliyyə, idarəetmə , menecment , sərmayə, şirkət, qiymətli kağızlar, bank əmanətləri, kredit.

JEL: F 43

Giriş

Menecmentin inkişafı və onun əsas inkişaf mərhələləri.

“Menecment” sözü ingilisdilli ölkələrdə geniş şəkildə istifadə olunur və fərqli mənalarda işlədilir. Fərqli mənalarda istifadə edilməsinə baxmayaraq bu terminin ən sıx istifadəsinə insan fəaliyyətinin, başqa sözlə, işgüzar fəaliyyətin idarə edilməsində rast gəlinir.

Termin olaraq “menecment” sözü ingilis və ya latın sözlərindən əmələ gəmişdir. İngilis dilində bu “management”, yəni idarəetmə, rəhbərlik mənasını verən və ya “to manage”- idarə etmək deməkdir, latınca isə “manus”- əl mənasını verir. Hal-hazırda menecment dedikdə daha çox rəhbərlik etmək, təsərrüfat fəaliyyətində qərarların qəbulu məsələlərini əhatə edən ifadə kimi başa düşülür [1].

İşgüzar təşkilatların formalaşması və inkişaf strategiyaları.

XXI əsrdə baş verən hadisələr, cəmiyyətlərin əsosial-ictimai və s. sahələrdə bir-birinə yaxınlaşması dünyada qloballaşma meyillərini artırmışdır. Bu artım və digər amillərin təsiri nəticəsində cəmiyyətin inkişafı sürətli xarakter almışdır ki, bu da həmin cəmiyyətlərdə olan fərdlərin öz ideya və fikirlərini təqdim etmələrində

geniş imkanlar meydana gətirmişdir. Fikir və ideyaların çoxluğu və əlçatanlığı özəl sektorun inkişafına güclü təkan verərək işgüzar təşkilatların, o cümlədən iri korporasiya, transmilli bank və təşkilatlar, maliyyə-sənaye qrupları və s. oxşar biznes təşkilatlarının sayca çoxalmasına gətirib çıxarmışdır.

Araşdırmalar göstərir ki, dünyada qloballaşma meyillərinin artması və bazar iqtisadiyyatına keçidlə bağlı iqtisadiyyatda hal-hazırda təsərrüfat fəaliyyəti üç əsas subyekt tərəfindən həyata keçirilir və bu subyektlər iqtisadi proseslərin aktiv iştirakçıları kimi xarakterizə edilir ki, bu subyektlərə də aşağıdakıları şamil etmək olar [2]:

- Məhsul istehsalçıları. Məhsul istehsalçıları bazarda əmtəə və xidmətlərin təklifini xarakterizə edən mühüm subyektlər kimi çıxış edir, əmtəə istehsalı və xidmətlərin göstərilməsini özündə əks etdirir. Artıq dünya bazarı səviyyəsində məhsul istehsalını həyata keçirən təsərrüfat subyektləri kimi mülkiyyət mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, hər bir müəssisə, təsərrüfat subyekt, işgüzar təşkilatları və s. şamil etmək olar.

- İstehlakçılar. İstehlakçılar, bir qayda olaraq, bazarda yaranan son iqtisadi məhsulun istifadəçisi

kimi çıxış edir. Ümumiyyətlə, bütövlükdə götürdükdə, istehsal fəaliyyəti ilə məşğul olan təsərrüfat subyektləri əhalinin ev təsərrüfatlarının maddi, mənəvi və informasiya ehtiyaclarının ödənilməsi məqsədilə məhsul istehsal edirlər.

Səmərəliliyə birbaşa təsir edən amillərə məhsulun kəmiyyət və keyfiyyəti, istehsal bazasının səviyyəsi, mövcud texnologiyanın uyğunluğu, xammal və materiallardan istifadə imkanları daxildir. Bilvasitə təsir göstərən amillərə isə daha çox menecmentlə əlaqəli, yəni insan amili, istehsalın təşkili, iş üsulları, idarəetmə qaydalarını və s. aid etmək olar. Təbiidir ki, bacarıqlı və ixtisaslı işçilərin məhsuldarlığı və istehsal etdiyi məhsulun keyfiyyəti yüksək olduğundan yüksək istehlak dəyərində də malik olur. Menecmentin düzgün təşkilatın bütün istehsal bazasından, əmək və pul ehtiyatlarından səmərəli istifadə olunmasının əsas şərtlərindən hesab edilir. Tətbiq edilən iş üsulları mütləq texnoloji prinsiplərə uyğun gəlməlidir. Nəhayət, idarəetmə amilləri məhsul istehsalı, istifadə olunması, bazar münasibətlərinin uyğunlaşdırılması, istehsalın səmərəliliyini şərtləndirən daxili və xarici amillərin tarazlaşdırılmış ahəngdarlığının təmin edilməsində mühüm rol oynayır.

Səmərəliliyə təsir edən xarici amilləri üç növə bölmək olar:

- quruluş islahatları
- təbii sərvətlər
- hökumət və infrastruktur amilləri [2]:

Quruluş islahatları əsasən iki qrupa bölünür: a) iqtisadi islahatlar, b) sosial və demoqrafik dəyişikliklər.

Təbii sərvətlər torpaq, əmək (işçi qüvvəsi), enerji, xammal və material ehtiyatlarının mövcudluğu baxımından təsnifləşdirilir.

Torpağın tərkibi və keyfiyyəti məhsul istehsalının həcminə və çəkilən xərclərin səviyyəsinə bilavasitə təsir göstərir. Əmək ehtiyatlarının mövcudluğu, onların peşəkarlıq və təhsil səviyyəsindən asılı olaraq sahibkarın işçilərinin keyfiyyət xüsusiyyətləri müəyyənləşdirilir. Enerji təminatının səviyyəsindən asılı olaraq istehsalın təşkili imkanları üzə çıxır. Xammal və material ehtiyatlarının zənginliyindən asılı olaraq istehsal xərclərinin dəyişmə meyilləri təzahür olunur. Bazar sferasında xammal və material bolluğu qiymətlərə bilavasitə təsir göstərməklə sahibkarın aralıq istehlak xərclərini azaltmaqla təşkilatın iqtisadi səmərəliliyinin yüksəldilməsinə bilavasitə şərait yaradır.

Hökumət və infrastruktur amillərinə dövlətin daxili və xarici iqtisadi siyasəti, iqtisadi qanunvericilik paketi, idarəetmə qurumları, infrastruktur və s. daxil edilir.

Hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət, strateji məqsədlərin icrası və ümummillə proqramların həyata keçirilməsi işgüzar fəaliyyətin nəticələrinin səmərəliliyinə böyük təsir göstərir. Qiymətlərə nəzarət, istehsalın tənzimlənməsi, vergi siyasəti, pul-kredit siyasəti, xarici iqtisadi əlaqələrin qurulması və tənzimlənməsi, gəlir və əmək haqqının səviyyəsinin tənzimlənməsi və s. iqtisadi metodların tənzimləyicisi funksiyalarını dövlət və dövlət orqanları həyata keçirirlər.

- Dövlət. Dövlət, bir qayda olaraq, ölkənin milli iqtisadi təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə zəruri tədbirlər həyata keçirir, iqtisadiyyatın hüquqi, iqtisadi və inzibati vasitələrlə tənzimlənməsini təmin edir. Bundan əlavə, əksər dövlətlərin praktikasında dövlət resurslarının yenidən bölüşdürülməsi ilə bağlı fəaliyyət həyata keçirir.

Qeyd etmək lazımdır ki, iqtisadiyyatın dövlət tərəfindən tənzimlənməsi, qeyd olunan məqsədlərlə yanaşı, eyni zamanda, yerli əmtəə istehsalçıların gəlirlərinə yardım göstərməkdən, əhalinin həyat şəraitini yaxşılaşdırmaqdan və bütövlükdə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin tarazlı inkişafını təmin etməkdən ibarət olur. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, iqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsinə istiqamətlənmiş tədbirlər təkə istehsal, mübadilə və istehlak sferasında baş verən iqtisadi münasibətlərin tənzimlənməsinə deyil, daha geniş və çoxsaxəli problemlərin həllinə istiqamətlənir. Qeyd etmək lazımdır ki, yerli istehsalı təkə məhsul istehsalını həyata keçirən bir sistem kimi ümumiləşdirmək düzgün olmazdı. Beləliklə, yerli istehsal, bütövlükdə ölkədə çoxfunksiyalılığın qorunub saxlanması, ekoloji tarazlığın təmin edilməsi və digər alternativ məşğulluğun təmin edilməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir və bu prosesin dövlət tərəfindən davamlı şəkildə diqqətdə saxlanması, bütövlükdə milli təhlükəsizliyin təmin edilməsinin başlıca ilkin şərti kimi çıxış edir.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, müasir dövrdə hər bir ölkənin iqtisadi gücü həmin ölkədə fəaliyyət göstərən işgüzar təşkilatların sayı və iqtisadi potensialından asılıdır. İşgüzar təşkilatların sayı artıqca, onların iqtisadi imkanları genişlədikcə, ölkənin də iqtisadi gücü paralel olaraq yüksəlir və nəticədə əhalinin yaşayış səviyyəsi yaxşılaşaraq

onların sosial müdafiəsi təmin olunur. İnkışaf etmiş ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, əhəlinin yaşayış səviyyəsinin yüksəlməsində işgüzar təşkilatlarla yanaşı həmkarlar ittifaqlarının da rolu böyükdür. Bu ittifaqlar sayəsində bir tərəfdən işləyənlərin hüquqları müdafiə olunursa, digər tərəfdən də bazar iqtisadiyyatının səmərəli fəaliyyət göstərməsinə şərat yaradır. Belə ki, əhəlinin gəlirlərinin işgüzar təşkilatlarının iqtisadi maraqlarının pozulmaması səviyyəsində artımı son nəticədə ölkənin alıcılıq qabiliyyətinin yüksəlməsinə gətirib çıxarır və nəticədə həm yeni işgüzar təşkilatların yaranması, həm də mövcud olanların genişlənməsi baş verir.

Araşdırmalarımız göstərir ki, işgüzar təşkilatların formalaşması onların ölkənin iqtisadi inkışafında lokomotiv rolunda çıxış etməsinə gətirib çıxarır. Xarici təcrübədə işgüzar təşkilatların ölkə iqtisadiyyatında böyük mövqeyə və müəyyən hegemoniyaya sahib olduqları müşahidə olunur. Qeyd edək ki, həmin ölkələrdə belə təşkilatların hegemonluğu təbii proses kimi qəbul olunur və qanun çərçivəsində tənzimləndiyi təqdirdə ölkənin güclü maliyyə mənbəyinə çevrilə bilər. İşgüzar təşkilatlar ilk təəssüratda iri inhisarçı kimi görünənlər də, əslində isə tam belə deyil. Çünki, onlar bir çox xırda şirkəti bazardan çıxarmaq yerinə onları öz fəaliyyət dairələrinə salmağa daha çox maraqlı olurlar. Düzdür, rəqabətə davam gətirməyən bir çox xırda müəssisə sıradan çıxır, lakin rəqabətə davam gətirənlər daha da güclənirlər və bu güclənmənin arxasında işgüzar təşkilatlarla əməkdaşlığın olması dayanır.

Hal-hazırkı şəraitdə insan resurslarının idarə olunması məsələsi ölkəmizdə də aktual məsələ kimi çıxış edir. Çünki, digər ölkələrdə olduğu kimi biz də istəyirik ki, ölkənin insan resurslarından daha səmərəli istifadə olunsun, habelə istər bütövlükdə cəmiyyətin, istərsə də onun hər bir fərdinin ayrı-ayrılıqda mənafeyi qorunmaqla yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsinə nail olunsun. Buna isə, ancaq ölkənin kadr potensialının yüksəldilməsi yolu ilə nail olmaq mümkündür. Başqa sözlə, ölkənin kadr potensialını artırmadan, əhəlinin peşə hazırlığını beynəlxalq standartlara cavab verən səviyyəyə çatdırmadan, qabaqcıl idarəetmə metodlarından istifadəni təmin etmədən, insan resurslarından səmərəli istifadə olunması mümkün deyil.

Son illərdə ölkənin kadr hazırlığı məsələləri öz aktuallığını daha da artırmışdır. Bu istiqamətdə bir

çox müsbət addımların atıldığını, dövlət proqramlarının həyata keçirildiyini görmək mümkündür. Bunlardan biri kimi istedadlı kadrların seçilməsi, inkışaf etdirilməsi üzrə “Yüksəliş” müsabiqəsini vurğulamaq olar. 2019-cu ildə qəbul olunan “Yüksəliş” müsabiqəsinin təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı əsasında həyata keçirilən proqram sayəsində ölkənin rəhbər şəxslərinin yüksək idarəçilik qabiliyyətlərinin və intellektual səviyyələrinin müəyyən edilməsi və dəstəklənməsi nəzərdə tutulur. Bundan başqa, proqram ölkənin kadr ehtiyatı bankının yaradılmasında da müsbət rol oynayacaqdır.

Umumiyyətlə, menecment anlayışının izahına gəldikdə, bu istiqamətdə fərqli mülahizələrə rast gəlmək mümkündür. Məsələn, ingilis iqtisadçısı U.Lindell və amerikalı iqtisadçı P.Druker hesab edirlər ki, “menecment” termininin mürəkkəb olması onun izahını çətinləşdirir. Belə ki, müasir menecment mütəxəssisləri hesab edirlər ki, menecment və onun prinsip və metodları minimum xərclərlə maksimum səviyyədə öz məqsədlərinə nail olmaq istəyən istər dövlət, istərsə də, təşkilatlar üçün əsas vasitədir. Lakin, bu fikir Amerikada istifadə olunan menecment anlayışından çox uzaqdır. Çünki, Amerikada “menecment” və ya “menecer” dedikdə yalnız biznes sahəsində fəaliyyət başa düşülür və kənar sahələrdə bu termin işlədilmir.

İdarəetmə məktəbləri menecmentə 5 fərqli mövqedən yanaşırlar. Bu məktəblərə aşağıdakılar aid olunur:

- elmi menecment məktəbi;
- inzibati məktəb;
- insan münasibətləri məktəbi;
- davranış haqqında elmi məktəb;
- kəmiyyət metodları məktəbi.

Prosesli yanaşmada idarəetmə funksiyalarının fasiləsiz olaraq ardıcıl olmasını nəzərdə tutur. Bu funksional ardıcılığın aşağıda göstəriləndiyi kimi gözlənilməsi vacibdir:

Planlaşdırma → təşkilətmə → motivasiya → nəzarət → marketinq

Sistemli yanaşmada ayrı-ayrı elementlərin, o cümlədən daxili və xarici amillərin bir-birilə qarşılıqlı əlaqədə olması başa düşülür.

Situasiyalı yanaşmada isə idarəetmədə situasiyadan asılı olaraq müxtəlif metodlardan istifadəni, yaranmış vəziyyətə uyğun qaydaların qəbulunu nəzərdə tutur. Çünki hər bir situasiya öz unikalığı

ilə fərqlənir və bunu ümumi qəbul olunmuş üsul və qayda ilə idarə etmək hər zaman yaxşı nəticələr verməyə bilər. Bu baxımdan konkret situasiyaya uyğun konkret metod tətbiq olunması daha səmərəli hesab olunur. Lakin onu da qeyd etməliyik ki, situasiyalar qarşısında rəhbərin önəmi böyükdür, onun peşəkarlığı, intuisiyası, şəxsi keyfiyyətləri və s. xüsusi rol oynayır. İnvestisiyaların geri qaytarılması müddətini hesablamaq üçün ilə görə maliyyə axınına investisiya qoyuluşunun miqdarını bölmək lazımdır. Məsələn, şirkətə 1 milyon rubl investisiya qoyulubsa və çıxışda 500 min rubl məbləğində pul alırıq, geri ödəmə müddəti isə iki ilə bərabərdir.

İqtisadi nəzəriyyəyə görə işgüzar fəaliyyətin iqtisadi səmərəliliyi, iqtisadi kateqoriya olmaqla məhsul və xidmətlər istehsalı prosesinin nəticə meyarıdır və öz əksini səmərəliliyin statistika göstəriciləri məcmusunda tapır[8].

Səmərəlilik kimi mürəkkəb bir kateqoriyanı tədqiq etmək üçün istehsalın səmərəliliyi statistikasının göstəriciləri sistemindən istifadə olunur.

Statistikada istehsalın iqtisadi səmərəliliyinin mütləq (ümumiləşdirici) və nisbi (müqayisəli) göstəriciləri bir-birindən fərqləndirilir.

Müxtəlif məqsədlər üçün hesablanmalarına baxmayaraq, həm ümumi, həm də müqayisəli səmərəlilik sərf olunan məsrəflərə görə əldə edilən səmərənin nisbi kəmiyyətini göstərir.

Ümumi (mütləq) iqtisadi səmərəlilik bir neçə göstərici ilə xarakterizə oluna bilər ki, onlardan hər biri müəyyən maddi istehsal sferasında bu və ya digər məsrəflərin səmərəliliyini qiymətləndirmək (hesablamaq) üçün istifadə olunur. Həmin göstəricilər sisteminin başında ümumiləşdirici inteqral göstərici durur. Onun təyinatı bütövlükdə iqtisadiyyat üzrə səmərəliliyin ümumi nail olunmuş səviyyəsini miqdarca əks etdirməkdən ibarətdir. Həmin göstəricinin dinamikada tədqiqi istehsalın səmərəliliyinin dəyişməsinin əsas qanunauyğunluğunu aşkar etməyə imkan verir. İstehsalın səmərəliliyinin ümumiləşdirici göstəricisi kimi aşağıdakıları götürmək olar:

-məcmu məsrəflərin hər vahidinə düşən sərəncamda qalan gəliri;

-məcmu məsrəflərin hər vahidinə düşən ümumi daxili məhsul.

Sistem halında birləşdirilən göstəricilər məcmusu istehsalın səmərəliliyini kompleks statistik

qiymətləndirmənin məzmununu təşkil edir. Ümumiləşdirici göstərici ilə yanaşı həmin sistemə aşağıdakı göstəricilər daxildir [8]:

1) Əhalinin həyat səviyyəsi göstəriciləri;

MHS konsepsiyasına görə əhalinin həyat səviyyəsinin əsas göstəricilərinə:

-əhalinin hər nəfəri hesabı ilə son istehlaka və ümumi milli yığıma istifadə olunan sərəncamda qalan ümumi milli gəlir;

-hər nəfərə düşən son milli istehlaka qoyulan məsrəflər;

-hər nəfərə görə ev təsərrüfatlarının son istehlakına çəkilən xərclər aid edilir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən son istehlaka və yığıma istifadə edilən sərəncamda qalan ümumi milli gəlir, gəlirlərin təkrar bölüşdürülməsi hesabının və əhali balansının məlumatına əsasən sərəncamda qalan ümumi gəlirin məbləğini əhalinin orta illik sayına bölməklə hesablanır.

İnkişaf etmiş xarici ölkələrin və ya onların şirkətlərinin təcrübəsinə nəzər saldıqda görmək olar ki, insan amilinə, yəni işçilərin inkişafına xüsusi diqqət göstərilir. Bu diqqət onların ixtisas səviyyələrinin artırılması, yaşayış səviyyələrinin yüksəldilməsi, asudə vaxtlarının səmərəli keçirilməsi kimi formalarda təzahür edir. Xüsusilə də, ixtisaslarının artırılmasına ciddi önəm verilir. Çünki, ixtisas artımı son nəticədə əmək məhsuldarlığına və digər iqtisadi səmərənin artmasına gətirib çıxarır. Başqasözlə, insan resurslarının inkişafına sərf olunan hər bir əlavə vəsait ölkənin iqtisadi potensialını artırmaqla yanaşı, həm də bütövlükdə cəmiyyətin inkişafına, onun intellektual səviyyəsinin yüksəlməsinə və s. müsbət təsir göstərir. Bu baxımdan hesab edirik ki, insan resurslarının idarə olunmasına diqqət artırılmalı, bu istiqamətdə elmi əsaslara söykənən mütərəqqi stratejiyə formalaşdırılmalıdır.

Araşdırmalar göstərir ki, müasir dövrdə müəssisələrin səmərəli fəaliyyəti, onların dövrün tələblərinə uyğunlaşmaları qabiliyyətlərindən, yəni yenilikçi olmalarından çox asılıdır. Belə bir şəraitdə müəssisənin uğur qazanması yolunda onun işçilərinin “novatorluq” qabiliyyətlərinin olması və bu qabiliyyətlərin ortaya çıxarılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Çünki, hər bir insanın gördüyü iş onun bilik və bacarıqları ilə düz mütənasibdir və belə şərtlər altında hər bir işçiyə individual olaraq yanaşılması və onun bilik və bacarıqlarının yüksəldilməsi son nəticədə əmək məhsuldarlığının artması ilə nəticələncəkdir. İşçi nə

qədər gördüyü işdə ixtisaslı və peşəkar olarsa, onun gətirdiyi səmərə də yüksək olacaq.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Əliyev M., Həmidov H. Biznesdə insan resurslarının idarə edilməsi (dərslük). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2013. - 532 s.

2. Şahbazov K.A., Məmmədov M.H. və Nəsənov H.S. Menecment. Dərslük. Bakı: 2007

3. P.A.Исаев. Основы менеджмента: Учебник / P. A. Исаев. —М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2010. — 264 с.

Раиба Мамедбагир кызы ДЖАФАРОВА, к. э. н., доцент

Ферид Байрам оглу МУСАЕВ

Азербайджанский Технологический Университет

E-mail: feridmusayev483@gmail.com

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К СТАНОВЛЕНИЮ И РАЗВИТИЮ МЕНЕДЖМЕНТА

Резюме

Хотя менеджмент очень стар, он относительно нов как область науки, экономики и исследований. Менеджмент зарекомендовал себя в начале 20 века как свободная наука и сфера деятельности.

Цель исследования - направить деятельность фирмы на производство товаров, способных удовлетворить спрос и предложение рынка, а также спрос конкретного потребителя, с целью получения ожидаемой прибыли;

Результаты исследования - повысить уровень автоматизации и механизации управленческих работников с целью повышения эффективности их труда;

Методология исследования. Метод — греческое слово, означающее метод. Как и во всех науках, в науке управления есть методы.

Ключевые слова: финансы, менеджмент, управление, инвестиции, компания, ценные бумаги, банковские депозиты, кредит.

Raiba Mammadbagir gizi CAFAROVA, ph.d., Associate Professor

Ferid Bayram oglu MUSAYEV

Azerbaijan Technological University

E-mail: feridmusayev483@gmail.com

THEORETICAL METHODOLOGICAL APPROACH TO THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF MANAGEMENT

Summary

Although management is very old, it is relatively new as a field of science, economics and research. Management established itself in the early 20th century as a liberal science and field of activity.

The purpose of the study is to direct the activity of the firm to the production of goods that can satisfy the demand and supply of the market, as well as the demand of a specific consumer, in order to obtain the expected profit;

The results of the research - to increase the level of automation and mechanization of management employees in order to increase the efficiency of their work;

Methodology of the research - Method is a Greek word that means method. As in all sciences, management science has methods.

Keywords: finance, Management, management, investment, company, securities, bank deposits, credit.